

บทที่ 2

สาระสำคัญของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 9/2549 และประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้อง

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 9/2549 วินิจฉัยว่า 1.การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งออกมติในการห้ามคู่หาการเลือกตั้งอันมีลักษณะเป็นกฏตามรัฐธรรมนูญมาตรา 198 ขัดต่อการเลือกตั้งโดยลับตามรัฐธรรมนูญมาตรา 104 วรรคสาม 2.การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ความเห็นในการกำหนดวันเลือกตั้ง โดยกฎหมายให้ทำในรูปแบบของพระราชกฤษฎีกา ขุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2549 อันมีลักษณะเป็นกฏตามรัฐธรรมนูญมาตรา 198 ขัดต่อการเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามรัฐธรรมนูญมาตรา 116 ,136 และมาตรา 144 นั้น

จากผลของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อสถานการณ์บ้านเมืองคือศาลรัฐธรรมนูญเพิกถอนการเลือกตั้งทุกเขตเลือกตั้ง ดังนั้นคำวินิจฉัยดังกล่าวจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวยังผูกพันองค์กรของรัฐทุกองค์กร ดังนั้นในบทนี้จะได้ศึกษาความเป็นมาของคำวินิจฉัยดังกล่าวเริ่มตั้งแต่การเสนอและการรับคำร้องในชั้นผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คำวินิจฉัยกลางและคำวินิจฉัยส่วนตัวของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หลักกฎหมายและเหตุผลที่ปรากฏในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ และประเด็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกิดจากคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การเสนอและการรับคำร้องของศาลรัฐธรรมนูญ

2.1.1 ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามคำร้องเรียนของพลเอกสายหยุด เกิดผล รองประธานมูลนิธิองค์กรกลางเพื่อประชาธิปไตย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ บรรเจิด สิงคะเนติ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใน 4 ประเด็น สรุปความได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1. คณะกรรมการการเลือกตั้งให้ความเห็นในเรื่องการกำหนดระยะเวลาสำหรับการเตรียมการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่เหมาะสมและไม่เที่ยงธรรม เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ให้ความเห็นต่อรัฐบาลว่าจะสามารถจัดการเลือกตั้งได้ภายใน

ระยะเวลา 31 วัน นับตั้งแต่วันที่ยุบสภาผู้แทนราษฎร จนเป็นผลให้รัฐบาลได้กำหนดระยะเวลาการเลือกตั้งไว้ในวันที่ 2 เมษายน 2549 ซึ่งห่างจากวันยุบสภาเพียง 35 วันเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตรา 116 ได้กำหนดกรอบระยะเวลาในการจัดการเลือกตั้งไว้ให้ดำเนินการภายใน 60 วันนับแต่วันยุบสภา

ประเด็นที่ 2. คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้จัดการเลือกตั้งโดยกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในคูหาลงคะแนนซึ่งได้จัดไว้ในลักษณะที่ผู้เลือกตั้งจะต้องหันหน้าเข้าคูหาลงคะแนนและหันหลังให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งและประชาชนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ทำให้สามารถสังเกตเห็นได้ว่า ผู้เลือกตั้งได้ใช้สิทธิเลือกตั้งหมายเลขใดในบัตรเลือกตั้งอันเป็นการละเมิดหลักการในเรื่องการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งซึ่งจะต้องดำเนินการ โดยใช้วิธีการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 104 วรรคสาม

ประเด็นที่ 3. พรรคการเมืองขนาดใหญ่ที่ส่งผู้สมัครในทุกเขตทั่วประเทศว่าจ้างให้ผู้สมัครจากพรรคการเมืองขนาดเล็กหลายพรรคส่งผู้สมัครเข้าแข่งขันในการเลือกตั้งตามที่พรรคการเมืองขนาดใหญ่กำหนด เพื่อป้องกันมิให้เกิดกรณีมีผู้สมัครรับเลือกตั้งเพียงคนเดียวในหลายเขตเลือกตั้ง

ประเด็นที่ 4. คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีมติสั่งการ ออกประกาศ และออกคำสั่งในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การสืบสวนสอบสวน เพื่อวินิจฉัยข้อปัญหาได้แย้งเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ตลอดจนการพิจารณาประกาศและรับรองผลการเลือกตั้งไปโดยไม่มีการประชุม หรือมิได้มีการปรึกษาหารือกัน โดยกรรมการการเลือกตั้งครบถ้วนตามจำนวนที่มีอยู่ และขัดแย้งกับการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรกลุ่มตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 136 ซึ่งกำหนดลักษณะขององค์กรที่ดำเนินการในเรื่องการเลือกตั้งเช่นนี้ไว้อย่างชัดเจน

2.1.2 คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญในการกำหนดประเด็นที่จะวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ใน 3 ประเด็นคือประเด็นที่ 1 และประเด็นที่ 2 และประเด็นที่ 4 และไม่มีคำร้องของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาในประเด็นที่ 3 โดยให้เหตุผลว่า ปัญหาที่เกิดขึ้น ตามเหตุแห่งคำร้องข้อนี้ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับใด มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจรับไว้พิจารณา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับรัฐบาลในเรื่องของการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งจะต้องกำหนดโดยรัฐบาล แต่การกำหนดวันเลือกตั้งมีความสัมพันธ์กับการจัดการการเลือกตั้งซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญได้ให้อำนาจไว้ ดังนั้นการกำหนดวันเลือกตั้งที่รัฐบาลจะต้องกำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาขุบสภาผู้แทนราษฎร จึงจำเป็นต้องประสานงานกับคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อน คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเป็นองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการตราพระราชกฤษฎีกาและต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาขุบสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าว ซึ่ง “พระราชกฤษฎีกา” ได้ตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 116 และมาตรา 221 อยู่ในความหมายของคำว่า “กฎ” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 เมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอคำร้องพร้อมความเห็นดังกล่าว จึงเป็นการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกฤษฎีกา ซึ่งเป็นกฎตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับไว้พิจารณา

ประเด็นที่ 2 กรณีเกี่ยวกับการจัดดูหาเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหันหน้าเข้าดูหาลงคะแนนและหันหลังให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งและประชาชนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งกับบุคคลภายนอกที่มาสังเกตการณ์การเลือกตั้งหน้าหน่วย

การจัดดูหาเลือกตั้งนั้น จะต้องกระทำโดย “มติ” ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และการจัดดูหาเลือกตั้งตามมติดังกล่าวมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปอันมีลักษณะเป็นกฎที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไปโดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะ ซึ่งอยู่ในความหมายของคำว่า “กฎ” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 จึงเป็นการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของ กฎตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับไว้พิจารณา

ประเด็นที่ 3 กรณีพรรคการเมืองขนาดใหญ่ที่ส่งผู้สมัครในทุกเขตทั่วประเทศว่าจ้างให้ผู้สมัครจากพรรคการเมืองขนาดเล็กหลายพรรคส่งผู้สมัครเข้าแข่งขันในการเลือกตั้งตามที่พรรคการเมืองขนาดใหญ่กำหนด

ปัญหาที่เกิดขึ้น ตามเหตุแห่งคำร้องข้อนี้ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับใด มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจรับไว้พิจารณา

ประเด็นที่ 4 กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีมติสั่งการ ออกประกาศ และออกคำสั่งในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การสืบสวนสอบสวน โดยไม่มีการประชุมปรึกษาหารือหรือมิได้มีการปรึกษาหารือกันโดยกรรมการการเลือกตั้งครบถ้วนตามจำนวนที่มีอยู่ ขัดแย้งกับการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรกลุ่มตามรัฐธรรมนูญ

เป็นการขอให้พิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับมติ สั่งการ ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งหากมติ สั่งการ ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งฉบับใดมีผลบังคับเป็นการทั่วไปโดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะก็จะมีลักษณะเป็นกฎที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไปโดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะ ซึ่งอยู่ในความหมายของคำว่า “กฎ” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 จึงเป็นการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับไว้พิจารณา

สรุปคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญในการรับคำร้องของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

ประเด็น	เรื่อง	คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ
ประเด็นที่ 1	การกำหนดวันเลือกตั้ง	รับวินิจฉัย
ประเด็นที่ 2	กระบวนการจัดการเลือกตั้งและการหั่นคูหาการเลือกตั้ง	รับวินิจฉัย
ประเด็นที่ 3	การว่าจ้างพรรคการเมือง	ไม่รับวินิจฉัย
ประเด็นที่ 4	คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีมติสั่งการออกประกาศและออกคำสั่งในเรื่องต่างๆโดยไม่มีการประชุมปรึกษาหารือ...	รับวินิจฉัย

2.2 หลักกฎหมายและเหตุผลที่ปรากฏในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) ได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นศาลที่มีบทบาทสำคัญในการพิจารณาวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ นอกจากนี้คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญยังมีเด็ดขาดมีผลผูกพันทุกองค์กรทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการและเนื่องจากคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญล้วนแต่เป็นเรื่องสำคัญอันอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อโครงสร้างทางการเมือง การปกครองและการบังคับใช้กฎหมายของประเทศ ดังนั้นจำต้องศึกษาวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญอย่างละเอียดเพื่อศึกษาปัญหาทางกฎหมาย และผลกระทบจากคำวินิจฉัย โดยแบ่งหัวข้อในการศึกษาดังต่อไปนี้ 2.2.1 คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญและ 2.2.2 ตารางสรุปคำวินิจฉัยส่วนตนของตุลาการรัฐธรรมนูญแต่ละบุคคล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2.1 คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

2.2.1.1 ประเด็นที่ 1 กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ความเห็นในเรื่องการกำหนดระยะเวลาสำหรับการเตรียมการจัดการเลือกตั้ง อันนำไปสู่การประกาศกำหนดวันเลือกตั้งในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรโดยไม่เหมาะสมและไม่เที่ยงธรรม สรุปความได้ว่า

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นนี้ มีสาระสำคัญ 2 ประการกล่าวคือ 1.) การยุบสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา 3 แห่งพระราชกฤษฎีกาซึ่งพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2549 กล่าวคือ การยุบสภาเป็นการกระทำของรัฐบาล เป็นการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร โดยแท้ที่กำหนดไว้ในระบบรัฐสภา เพื่อให้ฝ่ายบริหารถ่วงดุลหรือคานอำนาจกับฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสภาซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติกับรัฐบาลซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร จึงเป็นดุลพินิจของฝ่ายบริหารอย่างแท้จริง ไม่อยู่ภายใต้การตรวจสอบการใช้อำนาจโดยศาลซึ่งเป็นองค์กรฝ่ายตุลาการและการกระทำทางรัฐบาลบางกรณี¹ เอกชนไม่สามารถฟ้องได้แม้จะได้รับความเสียหายและประชาชนสามารถใช้สิทธิทางการเมืองที่จะเลือกตั้งผู้สมัครของพรรคการเมืองที่เป็นพรรครัฐบาลหรือพรรคร่วมรัฐบาลหรือไม่ก็ได้และการใช้สิทธิไม่เลือกแสดงถึงการไม่เห็นด้วยกับการกระทำทางรัฐบาลและการใช้สิทธิไม่เลือกตั้งกล่าวนั้นย่อมเป็นการลงโทษทางการเมืองที่รุนแรงที่สุดต่อพรรครัฐบาลหรือพรรคร่วมรัฐบาลดังกล่าว 2.) การกำหนดวันเลือกตั้งตามมาตรา 4 แห่งพระราช

¹ นพดล เสงเจริญ. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ (ส่วนตน) ที่ 9/2549 เล่มที่ 123 ตอนที่ 71 ก ราชกิจจานุเบกษา , 12 กรกฎาคม 2549.

กฤษฎีกาซึ่งพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2549 กล่าวคือรัฐธรรมนูญ มาตรา 136 และรัฐธรรมนูญ มาตรา 144 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งการพิจารณาความสุจริตและเที่ยงธรรมนี้ ต้องพิจารณาจากการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งนี้ เริ่มตั้งแต่การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นต่อรัฐบาลในการกำหนดวันเลือกตั้งในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2549 เป็นวันที่ 2 เมษายน 2549 เป็นต้นไป

การกำหนดวันเลือกตั้งนั้น แม้เป็นการกำหนดโดยรัฐบาล แต่ก็มีความสัมพันธ์กับการจัดการการเลือกตั้งซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่รัฐธรรมนูญ ได้ให้อำนาจ การที่รัฐบาลจะต้องกำหนดวันเลือกตั้ง จึงจำเป็นต้องประสานงานกับคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนคั้งนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะผู้ใช้อำนาจควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งย่อมมีอำนาจพิจารณาคำเนิการสั่งการปัญหาดังกล่าว และเมื่อพิจารณาถึงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีบัญญัติไว้ 2 กรณี² กรณีที่หนึ่งการเลือกตั้งเมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุด ตามมาตรา 115 ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งภายในสี่สิบห้าวันนับแต่อายุสภาสิ้นสุด กรณีที่ 2 การยุบสภาตามรัฐธรรมนูญมาตรา 116 กล่าวคือการกำหนดวันเลือกตั้งภายใน 60 วันนับแต่วันยุบสภาฯ การกำหนดวันเลือกตั้งทั้งสองกรณีจึงแตกต่างกัน รัฐธรรมนูญ มาตรา 115³ กำหนดให้มีการเลือกตั้งภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ยุบสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเพราะครบวาระ ซึ่งน้อยกว่ากรณีที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเพราะการยุบสภาผู้แทนราษฎรซึ่งต้องดำเนินการเลือกตั้งใหม่ภายในหกสิบวันนับตั้งแต่วันที่ยุบสภาผู้แทน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 116 ทั้งนี้ก็เพราะ ในกรณีสภาผู้แทนราษฎรจะครบวาระเมื่อใดและจะต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกันใหม่ ไม่ว่าจะเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายค้านหรือผู้สมัครหน้าใหม่จึงไม่มีความได้เปรียบหรือเสียเปรียบกันแต่มี โอกาสอย่างเท่าเทียมกันสำหรับการรับสมัครเลือกตั้งที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งใหม่ที่จะเกิดขึ้น กฎหมายจึงให้เวลาเพียงไม่เกิน 45วัน แต่ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเพราะการยุบสภาผู้แทนราษฎรนั้นกฎหมายให้เวลามากขึ้น คือ ให้กำหนดวันเลือกตั้งภายใน 60 วันนับแต่วันยุบสภา คั้งนั้น ในกรณีดังกล่าวถ้าให้เวลานับจากวันที่ยุบสภาผู้แทนราษฎรจนถึงวันที่ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งน้อยเกินไปโดยเฉพาะกรณี

² พัน จันทรปาน. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ (ส่วนคน) ที่ 9/2549 2549 เล่มที่ 123 ตอนที่ 71 ก ราชกิจจานุเบกษา , 12 กรกฎาคม 2549.

³ เสาวณี อัสวโรจน์. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ (ส่วนคน) ที่ 9/2549 2549 เล่มที่ 123 ตอนที่ 71 ก ราชกิจจานุเบกษา , 12 กรกฎาคม 2549,

ที่มีปัญหาเช่นนี้ซึ่งน่าจะมีเวลาไม่น้อยกว่ากำหนดระยะเวลาที่ให้กับสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกซึ่งไม่ใช่ฝ่ายรัฐบาล ย่อมไม่ได้รับความเป็นธรรมเนื่องจากเสียเปรียบผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ฝ่ายรัฐบาลอยู่ในขณะที่มีการยุบสภาผู้แทนราษฎรได้ ดังนั้นจะเห็นว่าได้มีการกำหนดวันที่ให้มีการเลือกตั้งหลังจากวันยุบสภาผู้แทนราษฎรเพียง 37 วันซึ่งน้อยกว่าระยะเวลาขั้นสูงสำหรับการเลือกตั้งในกรณีที่อยู่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เพราะการครบวาระซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 115 กำหนดไว้ 45 วัน ซึ่งทำให้ผู้รับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีใจเป็นฝ่ายรัฐบาลย่อมไม่สามารถเตรียมตัวลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อย่างเท่าเทียมกันกับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นพรรคฝ่ายรัฐบาล ซึ่งทำให้ได้รับสิทธิในการเตรียมตัวไม่เท่าเทียมกันระหว่างสมาชิกพรรคการเมืองและเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีพรรคการเมืองจำนวนน้อยมากที่สมัครรับเลือกหรือขาดทางเลือกในการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

แม้ว่ารัฐบาลและคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการในส่วนของพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2549 มาตรา 4 ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 116 วรรคสองแล้ว แต่ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ และพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว ไม่เป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม ดังนั้นการกำหนดวันเลือกตั้งวันที่ 2 เมษายน 2549 เป็นการกำหนดวันเลือกตั้งที่ไม่เหมาะสม ไม่เที่ยงธรรมตามรัฐธรรมนูญ

2.2.1.2 ประเด็นที่ 2 กรณีการจัดทูลหาเลือกตั้ง เป็นการละเมิดหลักการเลือกตั้งซึ่งจะต้องดำเนินการโดยวิธีการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 104 วรรคสาม สรุปความได้ว่า

รัฐธรรมนูญ มาตรา 104 วรรคสาม บัญญัติว่า “การเลือกตั้งให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ” นั้น หมายความว่า การดำเนินการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัคร โดยตรงและไม่ให้ผู้ใดทราบได้เลยว่าออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งแต่ละคนตัดสินใจเลือกใครพรรคใด หรือไม่ประสงค์จะใช้สิทธิเลือกผู้ใดหรือพรรคใด แม้ว่าผู้ออกเสียงลงคะแนนจะไม่ประสงค์ให้การเลือกตั้งของตนเป็นไปโดยลับก็ไม่อาจปฏิเสธหลักนี้ได้⁴ นอกจากนี้การพิจารณาว่าการลงคะแนนโดยลับนั้น ไม่ได้พิจารณาเฉพาะว่าการลงคะแนนเสียงที่ไม่ได้มีผู้ใดจะทราบได้ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครคนใดหรือหมายเลขใดเว้นแต่ผู้สมัครเท่านั้นที่จะรู้ แต่การพิจารณาการลงคะแนนเสียงโดยลับนั้นจะต้องพิจารณาทั้งในทางข้อเท็จจริงและความรู้สึกของผู้มาใช้สิทธิ

⁴ พดล เสงเจริญ. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ (ส่วนคน) ที่ 9/2549 2549 เล่มที่ 123 ตอนที่ 71 ก ราชกิจจานุเบกษา , 12 กรกฎาคม 2549.

เลือกตั้งประกอบกัน¹ หลักการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปต้องประกอบด้วยสาระสำคัญ 4 ประการ² คือ 1.เป็นการเลือกตั้งโดยประชาชน 2.จะต้องเป็นการเลือกตั้งโดยการลงคะแนนลับ 3.ต้องเป็นการเลือกตั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้สิทธิได้อย่างเท่าเทียมกัน 4.ต้องเป็นการเลือกตั้งที่ผู้มีสิทธิสามารถใช้สิทธิได้โดยอิสระปราศจากการบังคับขู่เข็ญหรือให้อามิสสินจ้าง

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีมติให้จัดหารูปแบบใหม่ข้างต้น ซึ่งมีลักษณะเป็นกฎที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไปโดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะกล่าวคือ การจัดหาเลือกตั้งที่ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหันหน้าเข้าคูหาลงคะแนนและหันหลังให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งและประชาชนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งกับบุคคลภายนอกที่มาสังเกตการณ์เลือกตั้งหน้าหน่วย ดังกล่าว เป็นการละเมิดหลักการเลือกตั้งซึ่งจะต้องดำเนินการโดยวิธีการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 104 วรรคสาม กล่าวคือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา มาตรา 14 วรรคหนึ่ง ประกอบกับข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้อ 4 สรุปได้ว่าให้คณะกรรมการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้งและมีหน้าที่เกี่ยวกับการลงคะแนนเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งแต่ละแห่ง และคำชี้แจงของคณะกรรมการเลือกตั้งที่ว่า การจัดหารูปแบบใหม่นี้ ก็เพื่อให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งสามารถสังเกตสามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งขณะลงคะแนนได้ จะเห็นว่า รูปแบบการจัดหาเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2549 นั้น ทำให้การลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งอยู่ในระยะห่างที่กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง อันมีผู้แทนพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นหรือส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียในการเลือกตั้งร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วยและอยู่ในวิสัยที่สามารถมองเห็นการลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ การจัดหารูปแบบใหม่นี้จึงนี้ผลทำให้การลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าว ไม่เป็นการลงคะแนนโดยลับ ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 104 วรรคสาม บัญญัติไว้ ประกอบกับลักษณะ³ของบัตรเลือกตั้งมีช่องไม่ประสงค์ลงคะแนนไว้ด้านล่างสุดของบัตร การที่ผู้ออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งแสดงอาการในระหว่างการทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้ง อาจทำให้บุคคลที่อยู่ในบริเวณคูหาเลือกตั้งสามารถมองเห็นและคาดคะเนได้

¹ นพดล เสงเจริญ. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ (ส่วนคน) ที่ 9/25492549 เล่มที่ 123 ตอนที่ 71 ก ราชกิจจานุเบกษา , 12 กรกฎาคม 2549.

² เรื่องเดียวกัน

นอกจากนี้รายงานการประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้ง⁷ เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2549 สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รวบรวมข้อมูลการสอบถามทางโทรศัพท์ระหว่างวันที่ 2 ถึงวันที่ 4 เมษายน 2549 จำนวน 30,204 ราย พบว่าร้อยละ 70 เห็นว่าการจัดคูหาแบบดังกล่าวทำให้รู้สึกไม่ปลอดภัย เพราะประชาชนที่ตามมาด้านหลังสามารถมองเห็นว่ากาเบอร์อะไร และจากการประชุมผู้สื่อข่าว เรื่องการวางคูหาลงคะแนนเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2549 เวลา 14.00 น. ณ ห้องประชุมชั้น 16 ผู้สื่อข่าวทุกคน จำนวน 22 คนมีความเห็นควรจัดให้วางคูหาแบบเดิมนอกจากนี้สำนักวิจัยเอแบคโพลมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ได้สำรวจความคิดเห็นประชาชนกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 1,168 รายระหว่างวันที่ 2 ถึง วันที่ 3 เมษายน 2549 พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 57.3 เห็นว่าสังเกตเห็นการลงคะแนนได้

2.2.1.3 ประเด็นที่ 3 กรณีพรรคการเมืองขนาดใหญ่ที่ส่งผู้สมัครในทุกเขตทั่วประเทศว่าจ้างให้ผู้สมัครจากพรรคการเมืองขนาดเล็กหลายพรรคส่งผู้สมัครเข้าแข่งขันในการเลือกตั้งตามที่พรรคการเมืองขนาดใหญ่กำหนด สรุปความได้ว่า

รัฐธรรมนูญ มาตรา 108 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดวิธีการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองแต่ละพรรคที่ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งไว้ ประเด็น พรรคการเมืองขนาดใหญ่ที่ส่งผู้สมัครในทุกเขตทั่วประเทศว่าจ้างให้ผู้สมัครจากพรรคการเมืองขนาดเล็กหลายพรรคส่งผู้สมัครเข้าแข่งขันในการเลือกตั้งตามที่พรรคการเมืองขนาดใหญ่กำหนด นั้นไม่ได้เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 108 และปัญหาที่เกิดขึ้นนี้เป็นกรณีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องพิจารณาคำเนิการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในขณะที่ยังไม่ได้เป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจรับวินิจฉัย

---

⁷ จิระ บุญพวงสุนทร. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ (ส่วนตน) ที่ 9/2549 2549 เล่มที่ 123 ตอนที่ 71 ก ราชกิจจานุเบกษา , 12 กรกฎาคม 2549.

2.2.1.4 ประเด็นที่ 4 กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีมติ สั่งการ ออกประกาศ และออกคำสั่งในเรื่องต่าง เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การสืบสวนสอบสวน เพื่อวินิจฉัยข้อปัญหาได้แย้งเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ตลอดจนการพิจารณาประกาศและรับรองผลการเลือกตั้งไปโดยไม่มีการประชุมปรึกษาหารือ หรือไม่ได้มีการปรึกษาหารือกัน โดยกรรมการการเลือกตั้งครบถ้วนตามจำนวนที่มีอยู่สรุปความได้ว่า

ศาลรัฐธรรมนูญไม่ต้องวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าวนี้ เพราะเมื่อวินิจฉัยประเด็นที่ 1 และประเด็นที่ 2 ดังกล่าวมาแล้วในตอนต้น การพิจารณาวินิจฉัยคำร้องข้อนี้ ก็ไม่ได้ทำให้ผลของการวินิจฉัยคำร้องตามข้อ 1 และข้อ 2 เปลี่ยนแปลงไป

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญแต่ละประเด็น

คำร้องเรื่อง	คำวินิจฉัย	หลักกฎหมาย
คำร้องที่ 1 การกำหนดวันเลือกตั้ง	ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ	มาตรา 2,3, 116,136,144
คำร้องที่ 2 การดำเนินการจัดการเลือกตั้งและการหาคู่หาการเลือกตั้ง	ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ	มาตรา 104 วรรค 3
คำร้องที่ 3 การว่าจ้างพรรคการเมือง	ไม่ได้มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ	มาตรา 108
คำร้องที่ 4 คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีมติสั่งการออกประกาศและออกคำสั่งในเรื่องต่างๆ โดยไม่มีการประชุมปรึกษาหารือ...	เมื่อวินิจฉัยคำร้องที่ 1 และ 2 แล้วจึงไม่ต้องวินิจฉัยคำร้องที่ 4 อีก	-

จากที่ได้ศึกษาหลักกฎหมายและเหตุผลที่ปรากฏในคำวินิจฉัยกลางของศาลรัฐธรรมนูญในหัวข้อ 2.2 จึงได้จัดทำตารางเปรียบเทียบคำวินิจฉัยส่วนตัวของตุลาการในการทำคำวินิจฉัยในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

2.2.2 ตารางสรุปคำวินิจฉัยส่วนตัวของตุลาการรัฐธรรมนูญแต่ละคน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

รายชื่อตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	คำวินิจฉัยส่วนตัว ประเด็นที่ 1 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ	คำวินิจฉัยส่วนตัว ประเด็นที่ 2 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ	คำวินิจฉัยส่วนตัว ประเด็นที่ 3 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ	คำวินิจฉัยส่วนตัว ประเด็นที่ 4 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ	ไม่มีประเด็นความชอบด้วยรัฐธรรมนูญทั้ง 4 ประเด็น
1.ศาสตราจารย์ดร.เสาวนีย์ อัครโรจน์	/	/	-	-	-
2. นายอภัย จันทนจุลกะ	/	/	-	-	-
3. นายจิระ บุญพจน์สุนทร	/	/	-	-	-
4. นายพดล เสงเจริญ	/	/	-	-	-
5. นายผัน จันทรปาน	/	/	-	-	-
6. นายมงคล สระฐาน	/	/	/	-	-
7. นายปรีชา เถลิมาวิชัย	-	/	-	-	-
8. นายอูระ หวังอ้อมกลาง	-	/	-	-	-
9. นายศักดิ์ เตชะชาญ	-	-	-	-	*
10. นายสุธี สุทธิสมบุรณ์	-	-	-	-	*
11. พลตำรวจเอกสุวรรณ สุวรรณเวช	-	-	-	-	*
12. นายจุมพล ณ สงขลา	-	-	-	-	*
13. นายมานิต วิทยาเต็ม	-	-	-	-	*
14. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	-	-	-	-	*

หมายเหตุ / หมายความว่า วินิจฉัยว่าประเด็นนั้นไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ
 - หมายความว่า วินิจฉัยว่าประเด็นนั้นชอบด้วยรัฐธรรมนูญ
 * หมายความว่า วินิจฉัยว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญทั้ง 4 ประเด็น

2.3 ประเด็นปัญหาที่เกิดจากคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

เมื่อได้ศึกษาสาระสำคัญของคำวินิจฉัย พบว่าคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมายในหลายประเด็น จึงได้ทำการศึกษาโดยแบ่งหัวข้อปัญหาเพื่อทำการศึกษา ดังต่อไปนี้

2.3.1 อำนาจศาลรัฐธรรมนูญในการตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการออกมติในการห้ามการเลือกตั้ง

2.3.2 อำนาจศาลรัฐธรรมนูญในการตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการกำหนดวันเลือกตั้ง

2.3.3 มติในการห้ามการเลือกตั้งอันเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการการเลือกตั้งขัดต่อหลักการเลือกตั้งโดยลับก่อให้เกิดผลกระทบอย่างไรหรือไม่

2.3.4 อำนาจศาลรัฐธรรมนูญในการเพิกถอนการเลือกตั้งซึ่งการเลือกตั้งเป็นการแสดงเจตจำนงของปวงชนในระบอบประชาธิปไตย